

М. О. Хотян, студент 1-го курсу (*ХНУРЕ, Харків*)

Л. І. Бадєєва, канд. іст. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

РОЛЬ КИЇВСЬКИХ НЕОКЛАСИКІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

На початку ХХ століття почали з'являтися нові напрями в літературі. В Україні на це найбільше сприяло створення СРСР та приход до влади більшовиків. Вони створили новий світогляд, що не могло не впливати на літературу. Проте були і ті, хто не вважав, що класика – вибір буржуазії. В Україні того часу найбільша група з такими поглядами – київські неокласики.

Дослідження творчості цих митців були здійснені такими вченими: С. Білокінем [1], І. К. Білодідом [2], С. М. Крижанівським [3], О. Баганом, Т. Біленко, Л. Борецьким [4], І. Миронцем [5], Л. Демською [6]. Але, незважаючи на значний інтерес науковців до зазначеної проблеми, досі залишаються недостатньо відомими деякі аспекти ролі неокласиків у відродженні національної літератури та культури.

Метою роботи є дослідження впливу київських неокласиків на національне відродження української літератури. Дослідження в темі національного відродження в українській літературі є перспективним напрямком для подальших наукових робіт.

Київські неокласики – група українських поетів та письменників на початку ХХ століття. До їх складу відносять п'ятьох людей: М. Драй-Хмару, П. Филипович, М. Рильський, Юрій Клена та їх лідера М. Зерова. Також їх називають п'ятірним гроном. Розпочинає своє існування спілка 1918–1919 року, коли Зеров редагує журнал «Книгарь»; на той час М. Зеров вже знайомий із П. Филиповичем, а також знайомиться з М. Рильським. Однак становленням групи вважають 1920–1923-ті роки, коли неокласики їдуть із Києва до Баришівки, де викладають у гімназії. Там знайомляться М. Зеров і О. Буркгард. Остаточо група сформувалася в 1923-му році, коли «неокласики» всі повернулися до Києва; тоді ж із Кам'янця-Подільського до Києва прибуває М. Драй-Хмара.

Взагалі, український неокласицизм започаткувала Леся Українка, але майже ніхто інший не писав саме в цьому стилі. Так біло до неокласиків – вони розвинули цей стиль в Україні більше ніж хто-небудь інший. На думку М. Рильського, естетичною основою цих митців «була любов до слова, до строгої форми, до великої спадщини світової літератури». Саме такий погляд на неокласицизм зробив його таким, який він є на сьогодні.

Творчість неокласиків дуже відрізнялась від творчості інших митців цього часу, бо саме п'ятірне гроно відроджувало старі традиції класицизму, а саме ідеальну риму, ритм та форму, вважаючи це істинним мистецтвом. Їх позиція суперечила позиції більшої частини модерністів, що підштовхнуло розвиток літератури того часу в цілому. Навколо творів неокласиків, джерел, попередніми традиціями (літературною та фольклорною, вітчизняною та загальноєвропейською), з національним менталітетом, художніми напрями й

течіями, а також мови, авторської свідомості та й самої ролі цих творів у зачині нового письменства не раз виникали ідеологічні та літературознавчі дискусії, які не вщухають і досі.

Неокласицизм – це не тільки літератури, але й інші галузі мистецтва – такі як архітектура або живопис. Існування київських неокласиків допомогло розвитку і цих напрямів, бо їх приклад надихав на створення шедеврів. Наприклад, коли неокласики писали літературні твори, писали картини відомі українські художники, як Глущенко або Бабій.

Також в творчості неокласиків помітна така деталь: в їх творах майже не було політичного підтексту, на відміну від інших митців цього проміжку часу. Але навіть це не допомогло неокласикам уникнути участі Розстріляного відродження – Юрій Клен повернувся на Батьківщину і більше ніколи не повертався до України, трьох з них було репресовано: 28 квітня 1935 р. заарештовано Зерова, у 1935 заарештовано П. Филиповича, вдруге заарештовано М. Драй-Хмара 6 вересня 1935; 19 березня 1931 р. заарештовано М. Рильського, котрий активно сприяв радянській владі, через що не був репресований, на відміну від товаришів. На цьому діяльність неокласиків закінчилась та не мала впливу на відродження української літератури.

Таким чином, вплив київських неокласиків на відродження класичної української літератури неможливо переоцінити. Але, навіть не зважаючи на відсутність політики в текстах неокласиків, не допомогла їм уникнути участі Розстріляного відродження.

Література

а.і.1. Білокінь С. Микола Зеров // Наш сучасник Микола Зеров. Упор. М. Зерова, Р. Корогодський, М. Коцюбинська. Луцьк, 2006. С. 223.

а.і.2. Білодід І. К. Поетична мова Максима Рильського : вибрані праці : в 3-х т. К. : Наук. думка, 1986. Т. 3. С. 267–393.

2. Крижанівський С. М. Драй-Хмара, поет і перекладач. *М. Драй-Хмара Вибране* / Упор. В. Іванисенко. К.: Радянський письменник, 1969. С. 3–12.

3. Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму / О.Баган, Т. Біленко, Л. Борецький та ін.; Гол. ред. Л. Кравченко.

4. Миронець І. Професор. П. Филипович. *З новітнього українського письменства: історично-літературні статті*. «Культура», 1929. 168 с.

5. Демська Л. Українське літературознавство від ідеї до тексту: неокласичний дискурс. К., «Смолоскип», 2019. 600 с.